

JAN FABRE

Lieven Jonckheere

PPaK Gent 24-10-15
Sint-Lucas Antwerpen 20-02-18

EEN PAAR BIOGRAFISCHE ELEMENTEN

FAMILIEMYTHES

- kant moeder – belang voor podiumkunsten
 - Leentje Troubleyn = moeder
 - maakt daar operatrilogie van nl “The Minds of Helena Troubleyn”
 - deel I Das Glas im Kopf wird vom Glas 1990
 - ??
 - = JF analyseert vervanging moeder door Els DC – met JF die alleen overblijft cf. infra
- kant vader – belang voor insectensculpturen
 - vader Fabre
 - linkt vader met illustere ‘oom’ entomoloog Jean-Henri Fabre (1823-1915)
 - oa inspiratie voor Caillois ivm bidsprinkhaan (bij Lacan als désir de l’A)
 - insect = ‘geleed automaton’ (instinct = automaton)
 - skelet aan buitenkant ipv binnenkant (binneste buiten gekeerd mens)
 - Hertmans: onmenselijke menselijkheid
 - Junger: perfect soldateske (cf. célibataire machine)
 - JF zou van die ‘oom’ boeken en collectie kevers geërfd hebben 1978 (ipv vader erfenis??)
2 soorten insecten met belang voor beeldende kunsten
 - mestkever=scarabee (Egypte)
 - symbool, metafysisch – vorm
 - tekent kevers + overbict kevers = S erfenis op zich nemen (cf. schilderijen overbiccen)
filmfabels met kevers = metafysica
 - juweelkever (Thailand)
 - schone schijn, esthetisch – kleur
 - bekleedt alles met juweelkevers = krioelen rond leegte, doen leegte glanzen

DOOD IN HET GEZIN JF DEKHERINNERINGEN?

- dood JF = 2 x coma – belang voor bloedperformances en - tekeningen
eerst door straatgevecht, later door verdrinking
 - eerst verdwijnen
 - daarna weer verschijnen bij bewustzijn komen
= gevoel van 'boven water te komen', alles wordt veel intenser
- dood oudere broer – belang voor insectensculpturen
 - Emil = tweelingbroer – vroeg gestorven
mythe? doodgeboren? echt?
 - JF integreert Emile in eigen voornaam (of zat die daar al in???)
- dood moeder
 - kindertrauma = moeder doodziek
 - moest 's nachts alleen naar apotheek
 - loopt én schreeuwt van angst (voor eigen dood + dood moeder)
 - volgde doodsstrijd van nabij: haar zintuigen werkten nog en toch begraven in zichzelf
- dood vader
 - surrealisme: JF blijft behouden in R tsunami in Maleisië – vader krijgt hartaanval van dat beeld
 - terugvinden vader op doodsbed = kunstwerk
 - kust koude vader, houdt koude hoofd in handen
 - “als beeldhouwwerk”, “als dood object”
 - ik omhelsde de metamorfose
 - gevoel dat leven een vorm van 'bezetenheid' is, aura rond lichaam die je kan voelen zonder lichaam aan te raken – aura verlaat bij de dood het lichaam, dat achterblijft als een beeldhouwwerk
cf. einde voorstelling = lijk – waarvan de ziel op reis gaat in de lichamen van de toeschouwers

THE VISUAL ARTIST

BLOED-EN TEKENPERFORMANCES
ANDERE PERFORMANCES
FILMS
BEELDEN

THE VISUAL ARTIST = DE ECHTE, OORSPRONKELIJKE JF?

2 kanten JF (cf. website)

- The visual artist (tekenaar vanuit performances, beeldenmaker, films)
- The performing arts (podiumkunsten oa toneel, dans, opera, etc)

visual artist >>>> *performing arts*

omkering van de verhouding tot het vrouwelijke?

- als *visual artist* (performance (bloed) > tekenen > visual artist) is JF zelf actief ... als vrouw
- in *performing arts* laat JF vrouwelijke dubbels de kastanjes uit het vuur halen
 - op kosten van de vrouwen ... op en naast de scène

BLOED- EN TEKENPERFORMANCES

JF tekenen = krassen

cf. 2 traditionele manieren van tekenen

- vanuit observatie, vanuit spiegelbeeld → mimesis
→ gepolijste techniek: vloeiende zuivere lijn
vader zegt dat JF (nog) niet kan tekenen, JF meesters moet natekenen, doet dat ook
- vanuit seksuele=drift → creatio ex nihilo van iconen
→ 'onhandige' techniek: strak, enkelvoudig, geëts (= krassen)
dit is het geval bij JF: krassen (vanuit automutilatie?)
- ook nog vanuit vlekken?? – dus niet meer vanuit 'lijn'

JF tekent voortdurend

cf. Nachtboeken, 3vols. (=dagboeken) gaan over zijn tekenen, van 1978 tot nu

**ontstaan van de bloed- en tekenperformance
vanuit een infantiel seksueel trauma en fantasma**

- trauma 1 (kind)
bijna verdronken
- verwerking trauma 1
via constructie seksueel fantasma
2 versies van dat fantasma – waarin ‘water’ uit kindertrauma ‘bloed’ van vrouw/moeder wordt
 - basisformule fantasma (SHertmans):
 - “kind verdrinkt ... in lichaamsvloeit moeder/vrouw” (urine/bloed/speeksel/etc) ...
... en dat maakt hergeboorte mogelijk (uit het water komen)
JF zelf zegt dat hij na zijn bijna verdrinking een groter levensdrift had dan voorheen
 - komt tot uiting in zgn sputkunst (gebaseerd op Duchamps “Fountain” (urinoir))
 - 1979 tekeningen “the fountain of the world” (ook in Nachtboeken?)
 - vrouw overstroomt JF met haar lichaamsvloeit
 - JF onder invloed van drugs
 - 2008 installatie/performance “Fontein van de wereld (als jonge kunstenaar)”:
JF ligt tussen grafzerken (oa Freud als krabspin) – waarvan hij inspiratie ontvangt
– die hij doorgeeft via ejaculatie (zeepsop, waar vloer niet tegen kon)
 - actieve herhaling van wat JF moest ondergaan
 - JF heeft zelf plaats moeder/vrouw ingenomen??
Dus geen sperma, maar vrouwelijke lichaamsvloeit
 - daarvan afgeleid, beperkt fantasma (ikzelf)
 - “kind verdrinkt ... in bloed van een vrouw
 - cf. bloedperformances – gebaseerd op bloedende Christus

- trauma 2 (volwassen)
dreigende realisatie van het fantasma van in bloed vrouw verdronken te worden ...
... door het zien van het 'vrouwelijke bloed' van Christus
 1978 (20j) ziet Vlaamse primitieven in Brugge → fysieke shock
 - JF ziet vrouwelijk element op lichaam van Christus verschijnen
 - welk schilderij?? Bloedkapel??
 - interpretatie JF: Christus' hoofdwonden = menstruerende kutjes!!
 "O hoofd vol bloed en wonden" wordt "O hoofd vol menstruerende kutjes" (*cut*=snede)
 - mijn interpretatie
 JF dreigt overstroomd te worden door dit 'vrouwelijk bloed' uit het hoofd van Christus'??
- verwerking trauma 2
via bloedperformance (zichzelf doen bloeden als een vrouw) + tekenen met dat bloed
 1978 – 4 dagen later in hotel in Brugge
 - JF snijdt zichzelf in voorhoofd
 - via het bloeden terzelfder tijd Christus worden én vrouw worden
 - zelf maken van het vrouwelijk bloed waardoor hij dreigt overstroomd te worden
 zelf maken van een soort controleerbaar bloedbad of bloedreservoir of bloedspiegel
 (cf. Jan Van Oost: zwart gat in spiegel, waardoor hij opgeslokt=overspoeld dreigt te worden
 → zwart gat wordt inktspiegel (Borges) → onuitputtelijke bron voor obsessief tekenen)
 - spannend gevoel van verbodene (en dus niet psychotisch!?)
 - maakt tekeningen met eigen bloed als 'vrouwelijke Christus'
 erotische tekeningen?dit is de geboorte JF als visual artist = bloed- en tekenperformance
 - bloedperformance ...
 - zichzelf snijden om zichzelf te doen bloeden, zoals een vrouw menstrueert
 vrouwwording JF via het bloeden
 - "vrouwen weten dat wij mannen vrouwen zijn" (Nachtboek 1978)
 cf. Quando l'uomo principale e una donna 2003/2004
 - "ik zie in mijn blik een vrouwelijke manier van observeren" 1978
 - lief-schoonheidsspecialiste schminkt JF als 'mooie travestiet' 1978
 - op die manier een controleerbaar bloedreservoir aanleggen
 - ... om dan met eigen bloed te kunnen tekenen
- secundaire integratie bloed- en tekenperformance in de kunstgeschiedenis
 - 'traditionele' schilders kleuren verlevendigen met eigen bloed
 - postmoderne performance artiesten tekenen met eigen bloed
 grote belangstelling voor vrouwelijke kunstenaar die bloeden = Abramovic, Orlan

het vrouwelijke element in de verschillende bloed- en tekenperformances

- eerste bloedperformances 1978
 - “My Body, My Blood, My Landscape” 1978
 - snijdt met scheermesje in vingers (eerst in voorhoofd, zoals Christus)
 - combineert eigen bloed + bloed van ... menstruerende vriendin Gerda
 - “Mijn Bloeddruppels, Mijn Bloedafdrukken” 1982
 - kever duwt bol van eigen bloed voort
 - maar ook tekening met maandstonen vriendin Gerda
- bloed kruipt waar het niet gaan kan:
blijft bloedperformances opvoeren – blijft bloeden als vrouw (menstrueren)
blijft tekenen met eigen bloed (privaat)
 - 2001 “Mantis/Sanguis”
 - vanuit voorstelling “Je suis sang” 2000
middeleeuws lichaam → spiritueel lichaam
 - ME lichaam = huid/vlees/skelet
 - spiritueel lichaam = vloeibaar = alleen bloed (Je suis sang)
cf. hypermoderne liquidity Baumann 2000!!
 - Sanguis Mantis = bloed ziener (extase) of Bloed Bidsprinkhaan (kop
bloedt elk uur → tekent & schrijft manifest → hangt alles aan muur
tot hij in extase geraakt = bijna flauw valt (cf. coma-ervaringen kind)
 - vrouwwording JF
 - draagt huwelijksharnas Hertog van Pruisen Albert Van Brandenburg
+ helm in de vorm van kop bidsprinkhaan (vrouwetje!!!)
 - schrijft manifest in Frans – vervoegt zichzelf vrouwelijk
bv *monde désespérée / marin naufragée / la miraculé* (hier omgekeerd!! moet *le miraculé* zijn, over zichzelf)
lapsus? verwijst naar tekeningen met menstruatiebloed vriendin?)
voordien al geslachtsfouten – cf. Testament 1979: *petite flamand*
 - 2004 “Virgin/Warrior”
performance samen met een vrouw (virgin) Marina Abramovic
 - in glasbox (showcase Natural History Museum) – met vergrootglazen
elk met een harnas, gebaseerd op neushoornkever en wesp
 - 26 acten rond Warrior als Virgin (idealist, gelooft in kunst)
door stem aangekondigd
 - Sint George doodt de draak
 - piëta van warrior houdt Virgin op schoot
 - Forgiveness-Repentance: warrior botst tegen glas
 - Etc
 - vrouwwording Fabre via bloed
 - JF en Abramovic snijden elkaar
 - gebruiken elkaars bloed om op wand te tekenen
JF gebruikt bloed Abramovic – tekent weer met vrouwelijk bloed !!
 - 2006 “ik laat mezelf leeglopen”
Antwerpen museum installatie: op schilderij gebotst → bloedneus
vrouwelijk?? bloed tussen benen druipend

tekenen met 3 lichaamsvochten

- met bloed tekenen 1987
cf. supra
 - met sperma tekenen 1989
 - cf. Duchamp
 - Sperma van de Papegaai (tranen papegaai uit spermavlekken gehaald)
 - met tranen tekenen 2000
 - eigen tranen
 - noteren welke tranen (van geluk, verdriet, pijn,...)
- (cf. fantasma = overstroomd worden door vrouwelijke lichaamsvochten (maar toch vooral bloed)
maar geen vrouwwording nodig om sperma en tranen te 'produceren' – niet zo JF typisch??

3 manieren van tekenen

driesprong = allemaal op hetzelfde moment begonnen nl 1977-1978

- tekenen met eigen lichaamsvochten
 - piste van het subject
 - lichaam moet vrouwelijk bloeden
- tekenen met as (van geld) en zout (van Duchamp)
 - piste van de Ander
 - referentie naar cultuur/geschiedenis
 - vergankelijke
 - voorbeelden
 - "Money Performance" 1979
 - legt woorden met geld publiek *money/honey/monkey in culture*
 - verbrandt dan dat geld en schrijft woorden in de as
 - Sea-salt of the fields 1980
 - ogv Duchamps anagram Marchand du Sel (typisch uiteenvallen naam bij Duchamp)
 - JF schrijft in het zout van de naam Marcel Duchamp ...
- tekenen met blauwe bic
 - 1977-1992 "De Jaren Van Het Uur Blauw"
 - piste van het object
kleur maken nl blauw = object
cf. mythe van 'het uur blauw' realiseren – en naam daarmee verbinden
 - vanuit slapeloosheid – dus vooral 's nachts (de nacht tekenen)
 - heure bleue = 10min voor zonsopkomst en na zonsondergang is lucht bijzonder blauw
 - cf. elke schilder wil eigen kleur maken (JF dus meer schilder dan tekenaar bij biccen?)
 - vele schilders willen groen maken
= eerste kleur waarmee men uit zwart gat geraakt (uit het Zwarte Woud)
cf. Duchamp, Borremans, Gery De Smet
 - JF wil blauw maken
 - accapareert bestaand blauw – en doet dat pulseren (veel meer dan Klein blauw)
 - later blauwe kevers = doet die groen uitslaan
 - overbiccen
 - klein → reusachtig
fysieke performance (eerst alleen, later hele ploegen)
 - oppervlakken → lichamen
niet zozeer tekenen – meer schilderen? zelfs sculptuur wordend?
 - Voorbeelden
 - overbiccen insectenprentjes en reproducties schilderijen
 - blauwbiccen kamer 1989
waarin blauwe dingen geleidelijk zichtbaar worden
 - blauwbiccen kasteel Tivoli 1990 –
24 u film die blauw animeert, doet pulseren
 - Das Glas im Kopf wird vom Glas 1990:
blauw verenigt achtergrond (scherm) en omhulsel lichaam
cf. lichaam tegen scherm geplakt, draait zich om en blijkt volgebict kleed=vel te dragen
 - bict ook op eigen lijf

FILMS

evolutie (Hertmans)

- begint wel met geweld (pijn???)
 - 'gevecht' 1979
omdraaien en klap geven
 - twee wormen=tongen 1979
 - maar evolueren van dat geweld weg
 - licht = vuur
 - lucifer opsteken (cf. Lynch)
 - opflakkerende Maagd in kathedraal
 - object resten (ding)
 - performance
 - De Schelde (zottigheid) 1988 – waarin restanten van performances worden gedropt
 - herhaling = loop
 - plastic zak over hoofd
 - Russische roulette zelfmoordbeweging
 - twee Leda's 1981
 - blauwgebict Tivolikasteel 24u 1991
- JF: "herhaling is een verschrikkelijk weefsel van verscheidenheid. Herhaling is visueel gestructureerde zichtbare tijd" (1982) – universum wil zich sluiten, maar lukt niet (Hertmans)
- spiegel
 - 1997 Lichaampje, Lichaampje Aan De Wand
dansend glimmend lichaam van danser als spiegel
 - transformatie
ogv consilience (Wilson) = jumping together of knowledge (parallele kennis)
ogv simplexiteit (neologisme Fabre: complex+perplex+simpel)
= keverfilms
 - 1997 Een Ontmoeting (met Kabakov)
 - 2 kunstenaars
 - eindsequens met lang staren naar blauwe lucht
 - 2001 The Problem
 - The Problem = 'wat naar voor wordt geduwd', letterlijk als mestkevers
 - met Sloterdijk
 - intelligentste film – we zijn rond, we zijn rond, we zijn rond (in 3 betekenissen – Hertmans)
 - 2002 A consilience
2 wetenschappers transformeren tot insect – met oorverdovende insectengeluiden
 - 2002 Angel Of Death
danser WForsythe in anatomisch curiositeitenkabinet
zeer schilderachtig (Vlaamse primitieven)

BEELDEN

keversculpturen

- vanaf midden jaren '90??
 - na blauwe bic periode
 - blijft doortekenen met bloed!!
- bekleedt alles met juweelkevers (blauwgroene glans ipv blauwe bic)
 - krioelen altijd rond 'leegte' – en doen die leegte glanzen (glowing icons)
leegte moet insectgroenblauw glanzen
cf. bic strepen krioelen op oppervlakken (ook lichaam) – en doen dat 'oppervlak' pulseren
 - geen pijn, alleen leegte!!
- verwerking dood broertje (mythe?)??
cf. Freud TD – krioelende insectenplaag = schrik voor overspoeld worden door kinderen
- voorbeelden
 - vleesklomp 2001?
cf. karkassen kunstgeschiedenis (Rembrandt – Soutine – Bacon)
 - 1ste versie volledig dicht
 - 2de versie: daarin verschijnt gapende leegte = Angelos
sleutelwerk voor visual artist, want JF verzamelt zijn visual arts zelf onder die naam
 - Flemish Warriors (of Despair) 2001
lege schildpadkop met hazenoren
krijger van de wanhoop ↔ krijger van de schoonheid
 - Heaven of Delight 2003
 - plafond en muren Congozaal leeg gebleven = geen herinnering aan koloniaal verleden
 - JF doet die leegte glanzen
 - glans verbergt echter dat JF daar kritisch tov het verzwegen verleden van België was (JF kan dat zo makkelijk achteraf zeggen / in opdracht van Paola die kritisch staat tov België)
 - 2008: "ik heb het plafond van het koninklijk paleis moeten uitbreken omdat er iets uitgroeide" = juweelkeverplaat met lichter Spiegelzaal én gegeselde neger
 - 2013: JF verklapt dat er afgehakte handen en doodshoofden zijn afgebeeld (maar nog altijd niet te zien, door al dat glanzen ...)
 - mannelijke en vrouwelijke kazuifels
cf. uniformen van Duchamp (hollow men)
 - badkuip (leeg)
 - doodskist (leeg)
 - wereldbol (hol)
 - schedels (leeg)
met vogels in hun bek
 - orthopedische hulpmiddelen in Umbraculum
leegte? in de lucht hangend!! cf. Duchamps ready made

zelfportretsculpturen

- afgietsels of kopie's van eigen lichaam of hoofd
- nooit met kevers bekleed (soms in keverpak)??
– maar altijd in glanzend chique materiaal (brons, marmer, punaises)
minste werken??
- voorbeelden
 - lichaam
 - pure lichaam
 - Ik aan het dromen 1978 (in punaises)
 - De man die de wolken meet 1998 (reeds in 1978: hommage aan dode broer Emil)
 - De man die vuur geeft 1999 (vuur afschermt cf. Prometheus)
 - searching for utopia 2003 (op schildpad, de zee in)
 - De Man die huult en lacht 2005
 - man die op het water schrijft 2006
 - sarcofagus conditus 2008 (in punaises, gisant)
 - De man die het kruis draagt 2014
 - installatie met lichaam
 - spuwend op eigen graf (boven grafstenen zwevend)
 - Fountain of the world (ejaculatie tussen grafstenen liggend) 1979
 - zelfportret als worm (op grafstenen liggend) 2008
 - als piëta op schoot van Maria met doodshoofd
omringd door inhoud van dat hoofd: hersenen
 - als Mesrine – Art kept me out of jail 2008
 - hoofd
 - hoofdstuk I-XVIII 2010
18 bronzen koppen van JF als gangster, dommerik, ezel, etc – tussen 20j en 80j
 - hersenen (= eigen hersenen!) 2011
 - aan de voeten van piëta Maria met doodshoofd
 - breinbenen = denken met voeten=hersenen
- hier wel (nog) pijn
 - “Ik aan het dromen” 1978
 - punaises ipv juweelkevers
 - onderbenen ontveld = in hesp – maar ook stoelpoot en tafelpoot
(avoir les nerfs à fleur de peau = hypersensibel)
 - cf. zuilen aula unif Gent “Benen van de rede ontveld” 2000
 - origine: performance vel van benen afschuren met schuurpapier om bij ‘het wezenlijke’ te komen en het vlees te onderzoeken
→ beeld = vel=punaises=schuurpapier + vlees
 - sarcofagus conditus 2008
reprise punaiseman als gisant – maar zonder ontvellingen
 - 2010 Hoofdstuk I-XVIII
 - hoofd is stuk
 - uitsteeksels uit hoofd priemend (allerlei vormen van koppijn)

installaties

- Weckworld project 1979-1981
 - glazen weckpotten in het werk van andere kunstenaars plaatsen
 - dubbelzinnig: dat werk bewaren?? leegte creëren?? vreemd lichaam=ding
- Umbraculum 2001
 - oude zaagmachines
lege imker gevormd met stukjes bot
aan plafond orthopedische toestellen met juweelkevers bekleed – schaduwen à la Duchamp
 - antipode van Je suis sang
geen pijn, geen bloed zuiverder, spiritueeler, meer JF
- museumconfrontaties
 - 2006 Schone Kunsten Antwerpen “Homo Faber”
oa uit neus bloeden in confrontatie met oude meesters (ertegen gedrukt)
 - 2008 Louvre “L’Ange de la Métamorphose”
meer info?? lammetje met hoedje op
- met beesten → pijn!!
 - vogelspinnen tussen scheermesjes 2012
het gevaar in gevaar
 - katten omhoog gooien 2012
oude performance herhaald voor film??

PERFORMING ARTS of PODIUMKUNSTEN

THEATER
DANS
OPERA

≠ individuele performance van JF zelf

visual artist > performing arts

- tekenen als performance (bloedperformance) is en blijft primair
 - kern visual arts
 - en van daaruit ook kern van performing arts
- visual artist (tekenen) = eigen waarden
performing arts = ook waarden toe die JF antipathiek zijn – een soort ‘spanning’
- opleiding decor- en kostuumontwerper om den brode
etalagepop uit etalage gehaald en zelf plaats ingenomen

regisseur

- plaatsen lichamen in de ruimte
 - vanuit cultuurgeschiedenis
Foucault “surveiller et punir” (cf. KASK-Gent → Vlaamse kunst begin '80, oa Jan van Oost
 - vanuit eigen geschiedenis
cf. Abramovic: automutilatie → ‘mentale architectuur’ (JF met instrumenten automutilatie, JF ook met lichamen van anderen)
 - “ik ben een manipulator”
 - vroeger stiekem → nu openlijk
cf. Tarkovsky regisseur=gids – niet teveel info geven want tast onbevangeheid acteur aan”
 - alternantie meester/‘dienaar’
cf. Sacher Masoch contract – maar reciprook
 - regisseur:
“Ik verbind mij ertoe op mijn woord van eer de slaaf van mijn acteurs en actrices te zijn, precies op de manier die hij of zij van mij verlangt – en mij zonder weerstand te onderwerpen aan al wat hij of zij oplegt”
 - maar ook omgekeerd, vanuit acteurs:
“Ik verbind mij ertoe op mijn woord van eer de slaaf van mijn regisseur te zijn etc.”
- Els DC lijkt daar perfect in mee te kunnen:
razendsnelle alternantie meester/slaaf – vanuit perverse verbeelding vanuit katholieke achtergrond 1984
duivelin als ze beweegt / engel als ze stilstaat

uitvinder acteeroefeningen (= repetities)

- doel oefeningen
 - klaarstomen=disciplineren acteurs
 - acteurs worden maximaal bw van lichaam in verhouding tot ruimte en tijd
 - juiste handeling op juiste moment en juiste plaats
 - ervaren ieder onderdeel van een beweging als een gebeurtenis
 - acteurs ontdekken hun 'persoonlijke wreedheid' (Artaud) en die van de anderen en geven die een plaats
 - selectieprocedure
zo ontdekt JF welke acteurs klaar zijn voor de voorstelling
 - bouwstenen voor voorstelling
 - from act to acting
gebruikt 'echte' fysieke gewaarwordingen door oefeningen teweeg gebracht als materiaal om het stuk mee te maken (observeert goed tijdens repetitie of er iets 'echt' verschijnt)
 - genoteerd op papertjes, waarmee dan geschoven wordt
belang vrouwelijke dramaturge Miet Martens
- inspiratie oefeningen: Grotowski (1933-1999)
JF ging Grotowski bezoeken als zijn grote leermeester, in ???
Pools theaterregisseur
 - vernieuwer op gebied van toneelregie (arm theater cf. arte povera)
 - vernieuwer op gebied van verhouding acteurs tot rol (theater ↔ film)
 - repetities moeten acteurs deconditioneren
 - archetypes uit eigen Ubw halen
 - weerstanden daartegen overwinnen via nieuwe oefeningen
 - archetypes vorm geven via hun lichaam en stem (niet verbaal)
→ maken zo ideogrammen (ipv rollen)
 - daardoor kunnen grenzen van 'acteur' veranderen
 - acteur=toneelmaker: acteurs creëren voorstelling
→ theater wordt act van ontmoeting tussen acteur en publiek
 - acteur=publiek: publiek participeert in een soort collectieve rituelen (cf. antropologie)
via non-verbaal gebruik stem: zingen, grommen, etc = 'stem' als object
→ theaterrepetitie en theater worden (Jungiaanse) psychoanalyse
vooreerst voor acteurs en vervolgens publiek
 - acteur=object: laat acteurs voorwerpen spelen
cf. JF wil voorstelling met dromen van zijn acteurs maken (info Olyslaegers)

- typologie van oefeningen
gericht op evenwicht houden en articulatie hoofd/romp/ledematen (cf. insect automaton)
 - gebaseerd op mensenleven
 - geboorte: embryo
vanuit navel uitstrekken en inkrimpen
alsmaar sneller
 - liefde: dode prinses
 - vanuit eigen theater: Macht der theaterlijke dwaasheden 1984
'piëtasçène' = ridders leggen dode geliefde neer – die meteen weer opspringen en weer sterven in hun armen van hun geliefde – etc.
 - uiteindelijk moeten ze geliefde laten vallen van uitputting = sisyphus oefening
 - oud worden
 - innerlijke beving, van binnen uit (checkt hij met handoplegging)
 - steun zoeken
 - aangeschoten wild
doodsstrijd – uitvallen
 - gebaseerd op dierenbeweging
performers moeten hun dier ontdekken – anders keren ze terug naar de kooi van hun dagelijks leven
 - kat
 - gewrichten
+ stem
 - verovering ruimte/territorium met grote precisie
zoeken en ontmoeten/aanraken ander
 - tijger
 - evenwicht, verplaatsen gewicht – kop/romp/ledematen articulatie
+ sonore stem
 - dreiging / positie kiezen
 - alligator
 - horizontaal laag / langzaam tot bevroren / koud
 - scannen met ogen
 - insect
 - alle articulaties skelet
 - naar voor bewegen en omhoog kruipen
 - werken met detail en precisie (knippen / graven / etc)
 - gebaseerd op innerlijk lichaam
 - buikademhaling
lichtheid + zwaarte lichaam
 - over rijstpapier/vuur lopen
 - zo hoog en licht mogelijk – wind
 - zo snel en springend mogelijk – lokaliseren pijn (voet, geslacht, hoofd), waar brandt het
 - partyscène / carnaval
 - impulsen krijgen en doorgeven
 - gebaseerd op extern lichaam: met poppen
 - cf. as long as the world needs a warrior's soul
 - ???

- wetenschappelijke analyse van oefeningen
 - houdt documentatie bij van fysieke impact van oefeningen
Pain in Motion Research Group doet wetenschappelijk onderzoek naar lichamelijke belasting bij dansers, muzikanten, ea performers
 - ook klinisch gedocumenteerd?
 - risico op decompensatie vnl bij innerlijk beven (fibromyalgie)
 - cases??

vrouwwording

- vrouwwording van JF als visual artist ↔ vrouwelijke dubbels in performing arts
 - vrouwwording als visual artist
via tekenen = bloedperformances (menstruatie als een vrouw)
 - hier wordt JF zelf vrouw (als kunstenaar) !
 - geen vrouwelijke dubbel
sluit zelfs vrouwelijke dubbels uit
cf. toont tekeningen niet aan Miet Martens: "bang dat ze die letterlijk zou vertalen in voorstelling!"
 - vrouwelijke dubbels in performing arts
belang vrouw aan zijn zij, kan niet zonder vrouwelijke tegenhangster
 - vrouwelijke dubbel als regisseur: dramaturge Miet Martens – vanaf 1984 (zwarte zwaan)
 - vrouwelijke dubbel als performer: fetisjactrice Els Deceukelier – vanaf 1982 (witte zwaan)
- vrouwwording van vrouwen (en mannen) in de performing arts
= Geboorte Krijgers van de Schoonheid
 - metamorfose lichaam tot een vrouwelijk lichaam
lichaam in alle staten (lichaam is niet enkelvoudig J)
 - oppositie lichamen
 - ME lichaam = huid/vlees/skelet
 - nieuw, spiritueel lichaam = vloeibaar / alleen uit bloed bestaand (Je suis sang)
 - = vrouwelijk lichaam?? (cf. performances JF)
 - hypermoderne liquidity (cf. Baumann 2000)
 - typologie lichamen
 - fysiek lichaam
 - kan vermoeid/uitgeput geraken
 - onderscheid buiten / binnen (bloed/tranen/zweet)
 - erotisch lichaam
 - kostuum (Duchamp)
 - geharnaste ridders & naakte koningen
 - nachtelijk lichaam
 - seksuele / genot
 - dronken/feestvierend
 - spiritueel lichaam
 - toekomst – het lichaam waartoe moet gemetamorfoseerd worden
 - lege lichaam, omhulsel van het niets
= vrouwelijk lichaam?? cf met glanzende kevers bedekte leegte
 - 2 versies vrouwelijk lichaam
 - bloedlichaam (performance tekenen) – vrouw = bloed
 - lichaam met leegte (keversculpturen) – vrouw = leegte/gemis
 - verschillen man/vrouw
 - geheugen: vrouw beter kinetisch geheugen
timing: exacter timing
 - temperatuur – we zoeken naar een andere lichaamstemperatuur (= Ander)
 - metamorfose vrouwen (en mannen) tot vrouw
= via terreur tot persoonlijke wreedheid komen en zich tot Krijger van de Schoonheid ontpoppen

- metamorfose vrouwen (en mannen) tot vrouw
= via terreur tot persoonlijke wreedheid komen en zich tot Krijger van de Schoonheid ontpoppen
 - persoonlijke wreedheid
 - soort pulsioneel 'y aller' (cf. Artaud)
dialectiek tussen verdwijnen (coma) en ontwaken (uit coma) (cf. kindertrauma JF)
parcours levenspulsie??
 - atleten van de emotie
 - lichaam = teken van de persoonlijkheid (directe vertaling)
 - krijgers van de schoonheid
slechts te bereiken via 'terreur' tov het lichaam, via uitputting lichaam
persoonlijke wreedheid moet steeds weer uitgelokt worden, want trekt zich telkens weer terug
 - JF komt eerst zelf tot 'persoonlijke wreedheid' via 'terreur' op zichzelf
 - eerst, in eigen performances, als tekenaar
 - fysiek
 - bij zichzelf
 cf. supra
 - later, in performing arts, als regisseur
 - enkel mentaal en esthetisch
ik terroriseer mijn geest en ogen constant, bestraf mijzelf voortdurend
– om aan de val van de esthetica te ontsnappen
bv danseres met lelijke voeten leidt af, dan kan ik niet goed meer kijken
→ moet mijn esthetica ondermijnen
 - laat acteurs fysiek doen wat hij alleen nog mentaal bij zichzelf doet
de vrouw in JF → vrouwen (en mannen) op scène
 - vooral bij vrouwelijke, mooie vrouwen ...
 - paradigma = Els DC
JF over Els DC
 - je ziet haar veranderen, ogen, gezicht, lichaam = extase
 - goed acteur weet hoe zich in balans te houden voordat de stoppen doorslaan
maar je moet daar wel altijd mee oppassen ...
 - moeten zich niet snijden om te bloeden (gebeurt wel tijdens repetities)
bloeden als één vrouw – cf. menstrueren gelijktijdig (cf. kloosters, kostscholen)
 - Hertmans:
JF = melancholisch kind manipuleert autistische sinne-poppen, in universum waarin alleen zijn eigen wetten gelden
staat zelf roerloos in ons gezicht te speuren hoe wij daarnaar kijken, om zijn poppetjes des te beter naar ons terug te kunnen laten kijken
 - cf. Abramovic:
automutilatie → mentale architecturen met de instrumenten van haar automutilatie (JF ook met lichamen van anderen)

herhaling → pijn → genot=roes

real action, real pain

pijn vanuit herhaling actie – pijn moet uiteindelijk tot roes leiden ... bij performers – maar wat bij publiek??

- wat is pijn?
 - JF geen definitie??
 - PA
 - grensbegrip tussen fysieke en psychische
moeilijk verschil psychogene/somatogene oorsprong pijn, inbeelding/echtheid pijn
 - vanuit Freud (*Schmerz*)
 - metapsychologie
 - primaire ervaring bevrediging → wens/verlangen + attractie tot object
 - primaire ervaring pijn → affect/angst + afweer/verdringing
 - kliniek: melancholie/rouw
 - pijn door *Einziehung* in het psychische veld (soort terugtrekking of gat)
 - pijn bij het puntsgewijs terugtrekken van de libido van het object
elke herinnering en verwachting waarmee libido aan object hangt wordt vanuit realiteit beoordeeld, dat zegt “maar dat object bestaat niet meer! – wil je dan het lot van dat object delen?” – vanuit narcistische bevredigingen van zelf te leven laat het Ik dat object los
- reden van de pijn = vruchteloze herhaling van de metamorfose
 - *performance* JF zelf
snede waardoor lichaam vloeibaar=bloed wordt – én vrouwelijk → pijn
 - *performing arts*
waardoor pijn??
 - pijn door herhaling herhaling herhaling (Sisyphus)– waardoor handelen uiteenvalt
 - JF over herhaling 1982 (Nachtboek 134 uitgebreid)
 - verschrikkelijk weefsel van verscheidenheid
 - gestructureerde zichtbare tijd
universum wil zich sluiten, maar slaagt daar niet in (Hertmans)
 - mechanische herhaling – versnelt – waardoor handeling uiteenvalt
cf. *dissolution dans la vitesse*
(Duchamp – Nu descendant un escalier / Jeune homme triste dans un train)
 - paradigma= ‘piëtascène’ uit Macht der theaterlijke dwaasheden 1984
 - leggen dode geliefdes neer – die meteen opspringen en weer sterven in hun armen
 - telkens opnieuw – tot ze uiteindelijk geliefde moeten laten vallen van uitputting
 - cf. voortdurend kleren aan en uit / springen voortdurend op en vallen weer neer
 - cf. trekken elkaar voortdurend bij de haren recht
 - Hertmans: emblematische figuren uit middeleeuws wagenspel, sinne-poppen = elcerlycks (iedereen en niemand) – geen psychologie
 - pijn door vruchteloze herhaling van de negatieve metamorfose (= uiteenvallen handelen)
waartoe die herhaling herhaling herhaling leidt

- pijn door vruchteloze herhaling van de negatieve metamorfose (= uiteenvallen handelen)
waartoe die herhaling herhaling herhaling leidt
cf. kein Zeichen der Erlösung van Kafka's Strafkolonie
- verandering in herhaling?
herhaling leidt tot transformatie ... maar die niet verlost
 - verschuiving herhaling in perspectief vrouw in Duchamp teksten
 - 1975 "Zij was en zij is, zelfs"
herhaling "En nog eens" = obsceniteit van de eindeloze spiegeling door de Bruid van de fallische herhaling bij de man
 - 2000 "Etant donnés"
herhaling "Wacht eens even" = Elle geen extase=mystieke roes – wil dat fallische herhaling stopt, maar wordt daar voortdurend weer met de neus op gedrukt
 - verschuiving lichaamsautomatismen cf. Nachtboeken
 - Ubw herhaling (ademhalen, wandelen)
 - Bw herhaling (hyperventileren, ter plekke trappen)
 - verschuiving op scène
van voor- naar achterplan en omgekeerd JF
 - onbeweeglijke herhaling (niets doen) of de onmogelijkheid van de herhaling tonen JF
- vruchteloze herhaling van metamorfose = douleur d'exister (pijn in het zijn)
 - boeddhistische reïncarnatie – maar zonder dat het tot verlossing komt
 - cf. Lacan in Kant avec Sade:
 - dromen waarin je telkens opnieuw geboren wordt – en als één en al pijn uit ontwaakt
 - hel = dagelijks leven waaraan geen eind komt
- resultaat van de pijn: genot=roes

- resultaat van de pijn: genot=roes bij performer – omkijken bij publiek
 - klassieke tragedie
pijn held vanuit externe conflicten (Grieken) of interne=psychologische conflicten (later drama)
→ oplossing → identificatie publiek → catharsis (vanuit medevrees en medelijden) → herstel publieke ruimte (polis)
 - performing arts JF
 - plots wordt herhaling metamorfose wél vruchtbaar – niet meer pijnlijk, pijn leidt tot roes
 - roes performer maakt bij publiek identificatie en catharsis onmogelijk:
 - om te beginnen fascinatie ...
... door de autistische schoonheid van de pijn die ze uitstralen
≠ Sade slachtoffers blijven schoon ondanks de pijn (of verschijnt schoonheid dan pas? is in elk geval externe schoonheid) – noli tangere matrem als basis
= andere schoonheid van de persoonlijke wreedheid verschijnt bij warriors of beauty??
 - na verloop van tijd gaat het publiek omkijken ...
... naar wat performers in een roes als gehypnotiseerd zien', achteraan in de zaal, in uitgang
 - cf. Hertmans: in een wereld die wij niet kennen, beleven ze iets waar ze buiten staan (geen innerlijk conflict waar ze in zitten) en staren ze naar punt achter ons in de zaal ...
 - cf. Lacan: gehypnotiseerd door het R
we draaien ons om en kijken samen met hen naar het R
 - cf. Freud 1906 Psychopathische Personen auf der Bühne (Bahr – Die Andere)
psychopathologische personages → ook onmogelijke identificatie → doet ook wegstaren, maar nog altijd in de zaal, vraag aan elkaar: "is er een dokter in de zaal?" = roep op S1
 - cf. Plato's allegorie van de grot
 - in de grot = realiteit
 - achterwand → gefixeerde mens → muur → mensen met dingen op hun hoofd die boven muur uitsteken en stemmen weerkaatst → vuur
 - gefixeerde mens ziet en hoort enkel schaduwen en echo's – waarvan hij denkt dat die de realiteit uitmaken
 - naar buiten = R?
 - zo verkrampd dat het te pijnlijk is om zich om te draaien
 - verblind door vuur → zich weer omkeren naar de schaduwen die hij begrijpt
 - in het zonlicht kan hij pas na lange tijd iets zien en begrijpen
 - terug in de grot
 - tijdelijk verblind door duisternis
ziet minder goed de schaduwen, zodat hij dom overkomt
 - 'andere' ervaring onbegrijpelijk voor de anderen.
 - anderen zien hem als gevaar
 - cf. JF over dat omkijken van toeschouwers
 - ruimte wordt in beweging gezet door de energie die het bewegen van de lichamen over een grens heen losmaakt (topologie)
 - einde voorstelling = lijk – waarvan de ziel (pest!!) op reis gaat in de lichamen van de toeschouwers JF
 - destabiliserend voor polis (publieke ruimte geraakt)

2 tijden

- vanaf 1980 – na eerste performances (waarin eigen pijn centraal)
- soort breuk 2000 – met repetitieruimte Troubleyn (naam moeder)
cf. website alleen podiumkunsten vanaf 2000
 - vanaf dan echte theater, bekende Fabre in publiek
 - As long as the world needs a warrior's soul 2000
 - Je suis sang 2001
 - reprise oudere werken
 - oa 2xDuchamp (Mariée 1975) via étant donnés 2000
in Mariée geen pijn, wel pijn in Etant donnés

MYTHISCHE EERSTE TRILOGIE OVER HET THEATER METATHEATER

begin theatercarrière

re-enactment 2012 (van 1982 en 1984): “we gaan nu anders om met ons lichaam en met de tijd” (JF)

- **Theater geschreven met een K is een kater 1980**
 - subversief
 - dionysisch: seks & drugs & rock 'n roll (sound: Iggy Pop Lust for life)!!
 - geen personages – maar handelingen
geen conflict – maar gescheld=geluid
 - artiest erboven verheven
 - slurpt tee
 - maar begint plots op tikmachine te hameren (pulsie wakker)
 - nog geen Els DC
- **Het is theater zoals te verwachten en te voorzien was 1982**
 - internationale doorbraak
 - JF traint papegaaien om titel te herhalen – lukt niet → “ik ben de papegaai” die altijd alles herhaalt
 - 8u dagelijkse sleur
 - dagelijkse handelingen – die alsmaar sneller herhaald worden
waardoor handelingen uiteenvallen en agressie verschijnt
bv aan- en uitkleden
 - zelfde sound bij einde als bij begin
 - acteurs snijden en bloeden (enkel in repetitie??)
 - toeschouwers vrij
 - Els DC!!! ontdekking 25 juli 1982
- **Macht der theaterlijke dwaasheden 1984**
 - tekst
enkel titels data namen van producties en regisseurs
 - inspiratiebronnen/referenties:
 - Wagner – Ring der Nibelungen
Gesamtkunstwerk = begin van het echt theater, van de echte schijn
 - Andersen – de kleren van de keizer
schijn respecteren
 - Foucault – surveiller et punir (cf. veel kunstenaars KASK Gent!!)
disciplineren van de lichamen
 - paradigma van uiteenvallen handeling door versnelde herhaling
cf. ridders leggen dode geliefde neer – die meteen weer in hun armen springt – en die ze weer neerleggen – moeten haar uiteindelijk laten vallen van uitputting
 - sleutelscènes
 - begin: actrice mag niet op scène tot ze weet dat 1876 = datum première Nibelungen
 - einde: actrice op blote kont geslagen tot ze weet dat 1982 = datum première Macht der ..
 - Els DC

BALLET / DANS

choreografie = tekenen in de ruimte

- **preliminaire studies**
 - **the sound of one hand clapping 1990**
 - met Frankfurt ballet
 - balletdanser wordt performer – grenzen discipline verlegd
 - **da un'altra faccia del tempo 1993**
 - sleutelscène op einde (Demets)
borden storten met donderend geraas te pletter – in de stofwolk doemen 3 danseressen op
brekende borden komen heel veel terug (huiselijke scène – cf. over the edges, katapult)
 - **Quando la tierra si rimette in movimento 1995**

- **danssolo's**
 - **4 temperamenten/seizoenen 1997**
 sciëntistisch: ogv lichaamssecreties (Grieken) + gelaatsfysionomie (Lavater)
 - **The very seat of honour 1997**
 - Renée Copraij
 - cholerisch
 - **Lichaampje, lichaampje aan de wand 1997**
 - Wim Vandekeybus
 - sanguinisch
 - **The Pickwick Man 1997**
 - Marc Vanrunxt
 - flegmatisch
 - **Ik ben jaloers op elke zee 1997**
 - Annamirl Van der Pluym
 - melancholisch
 - **my movements are alone like streetdogs 2000**
 - Erna Omarsdottir (kleintje)
 - opgezette honden – actrice verandert in hond – tut zichzelf en dode honden op 1 hond blijkt levend, af met die hond
 - regen van boter, bijt daarin – copuleert met boter in de mond
 - muziek: Le chien (Léo Ferré) & chien andalou (Pixies)
 - vanuit As long as the world needs a warrior's soul
 - eenzaamheid van de kunstenaar
 - **Quando l'uomo principale e una donna 2003/2004**
 - inspiratie Yves Klein
 - video vol dans le vide (sprong)
 - antropometrische acties (mens als verfborstel)
 - Lisbeth Gruwez
 - vrouw die man speelt en weer vrouw wordt? terug naar matriarchaat ... (JF)
 - transparante fluïde zinnelijkheid
 olijfolie drupt en stroomt van boven op danseres (cf. verf Klein)
 - glad vel = ook weer vloeistoffen van binnenkant naar buitenkant
 - eindeloos glijdend dansen – maar ook eindeloos verglijdend wat er op scène gebeurt
 - tovert olijf uit haar lijf (kut?) = idee van Lisbeth (James Bond allusie)
 = hartklop jeugd die ingaat tegen hermetisme JF
 - mannen zijn eigenlijk vrouwen
 - **Preparatio mortis 2005/2010**
 - Annabelle Chambon
 - pulserend bloementapijt alsmaar heviger (cf. begrafenis vader)
 waaruit danseres ontwaakt
 - 2de luik toegevoegd in 2010
 - omgekeerde Ophelia ??
 - **Another Sleepy Dusty Delta Day 2008**
 - Ivana Jozic
 - inspiratie/muziek: Ode to Billy Joe van Bobbie Gentry
 verboden liefde en zelfmoord – met cynisme van de omgeving (familie)
 - tekst JF: man schrijft zijn geliefde

- **apothéose ballet JF: Het Zwanenmeer 2002**
 - vanuit erotiek van de weigering van de erotiek in klassiek ballet (witte tutu)
 - muziek Tjaikowski – choreografie Petipa
 - elke act ingeleid door blik van uil
 - tovenaars Roodbaard die personages betoverd heeft = kunstenaar die alles overziet, regisseert
 - slaat vanitas gade
 - ballet van Vlaanderen
 - transformatie mens/dier
 witte zwaan (Els DC) ↔ zwarte zwaan (Miet Martens)

THEATER VAN
HET MAKEN VAN HET VROUWELIJK LICHAAM
= WARRIORS OF BEAUTY

- preliminaire studies
 - Sweet temptations 1991
 - fysieke lichaam
 - tweeling in rolstoel (Gerald en Elias)
verliezen hun identiteit in chaos
 - Universal Copyrights 1995
 - spirituele lichaam – spookachtig
 - Glowing icons 1997
 - erotisch lichaam / lichaam als erotisch simulacrum
 - acteurs vereenzelvigen zich met personages waar rond mythe gecreëerd werd
 - The fin comes a little bit earlier this siècle (but business as usual) 1998
 - heroïsche krijger
 - lichaam als kostuum

- **fallus (fallische herhaling) geeft vrouw geen lichaam**
cf. penis normalis (vader) dosim repetatur
- **Zij Was En Zij Is, Zelfs 1991 (1975)**
 - poppenkasterotiek van een sinne-pop (Hertmans)
Els DC op scène = autistische pop in wereld Fabre
 - Mariée spreekt, wordt levend (mengeling viscerale en mechanische=automaton)
 - beschrijft hele machine (boven/onder met transgressiemechanisme)
 - transgressiemechanisme werkt hier wel
– doch leidt alleen maar tot drup drup van arme stakkers van vrijgezellen
 - eindigt op enigmatische ANDY (cf. Rosebutt 3th Man – ‘En die ...’)
 - herhaling “nog eens” (Encore) leidt tot deserotisering, tot verschijnen obscene machinale automaton
 - Bruid absorbeert mannelijke fallische herhaling, het lijkt wel haar herhaling –
we worden daarin eerst meegezogen, ze doet mee immers
 - maar eenmaal we doorhebben dat ze ons fallische verlangen eindeloos spiegelt, wordt dat obscene en probeer we ons wanhopig aan ‘haar’ obsceniteit te ontworstelen
– maar te laat: geraakte vermengd met Ander genot???
 - spinnen op scène = vrouwelijk geslacht
 - geen fysiek pijnlijke herhaling
- **Étant Donnés 2004 (2000)**
 - vrouw valt niet meer samen met mannelijke vulva (wel het geval in “Zij was etc”)
dialogo vrouwelijke Elle en ‘mannelijke’ vulva, gevecht vrouwelijke en mannelijke archetype JF
 - verschuivingen
 - JF: mond van boven naar onder
spreekt met 2 stemmen
 - ogv Duchamp: vagina lichtelijk gekanteld
 - als een mond?
 - soort loensende vulva = blik
 - vergelijking met vroegere Mariée
herhaling “Nog eens” (Mariée) → “Wacht eens” (étant donnés)
 - einde Mariée: Bruid moet wachten, vrijgezellen bevredigen haar niet met fallisch encore
 - Étant donnés: Elle zegt voortdurend “Wacht even” tegen het encore van het fallisch genot waar haar ‘mannelijke’ vagina naar snakt (absorbeert dat niet meer in zichzelf)

- **Uitweiding: verhouding Els DC en JF**

- JF over hun verhouding (2004)

- ontdekking Els DC op 25 juli 1982

mijn theatermedium, briljante actrice

- klein, tenger, beetje stijf – sterk lijf
alchemistische ogen waarmee ze dingen verplaatst en mensen in brand steekt
 - als ik haar in actie zie krijg ik honger (seksueel?)
 - beweegt als erotisch duiveltje en staat als een kuis engeltje (voetjes bijeen)
perfecte switch meester/slaaf (perverse verbeelding vanuit katholieke achtergrond)

- kritiek op Els DC 1984

ziekenhuis met buikpijn en duizelingen (middenin voorstellingen in Italië)

- illusie dat ik van haar ben
 - duizelt rond in haar eigen leugens

veinst → mijn afwezigheid zal haar genezen

- Els DC ↔ moeder 1990

haalt moeder neer met Els DC die uit moeder is 'gemaakt' – en blijft alleen over
cf. operatrilogie The Minds of Helena Troubleyn (I: Das Glas im Kopf wird vom Glas)

- verkeerde etymologie Troubleyn
 - JF: trouw blijven ... (of niet) aan moeder
 - juist: *trouble* → *turbulus* = turbulent = bewogen, roerig, onrustig, wervelend

- mythe ivm 'moeder'

heel mooie vrouw, mooi blond haar – die ik als kind vaak bezocht (deed haar 'komiskes') / weduwe?

omgeven door schoonheid, speelde piano, vertelde mooie verhalen met soort begeerte, genot, bezetenheid.

toen ik ouder werd, meer interesse in haar persoonlijkheid – ze fantaseerde en loog – maar een zekere schoonheid = de leugen van de verbeelding.

zelfdestructie: niet buiten komen, zich niet wassen – ook in haar geest

leek op een adelaar – start van idee van " adelaar getroffen door pijl gemaakt uit zijn eigen veren" = mens stort zich in zijn eigen ongeluk..

*drie jaar geleden overleden – deed me zeer → teksten en opera over haar
nooit kinderen gehad maar praatte af en toe luidop tegen haar kind – ik was onder de indruk van haar geloof in het onbekende, in het afwezige.*

- Freccia = Els DC

vertegenwoordigt de stilte. Op het moment van die verschijning beleeft Helena Troubleyn (die eerst bespot wordt) een opgang. Het tweede deel toont dan de macht van Helena Troubleyn en het derde deel gaat ten slotte over haar ondergang, waarbij het laatste half uur de stilte zal overblijven. Op het moment dat Fressia verschijnt tekent Helena feitelijk haar ondergang. Fressia betekent in het Italiaans trouwens pijn. zij is de pijn uit eigen veren waarmee HT wordt neergeschoten

ook de stilte (Fressia) zal op een bepaald moment afsterven, want zij is een spiegelbeeld van Helena en bestaat dus bij haar gratie.

- The Boy ("met de maan en de sterren op zijn hoofd") = JF

- vertegenwoordigt die de schoonheid der dingen
 - toeschouwer die alles laat gebeuren, maar tegelijkertijd ook een supermacht

- analyse 2004
 - 6 teksten voor Els DC. zegt JF – welke 6???
 - zij was en zij is, zelfs 1991 (1975)
 - étant donné 2004 (2000)
 - The crying body
 - ???
 - incarneert vrouwelijke krijger van de schoonheid op mijn scène JF
via terreur tot persoonlijke wreedheid komen
cf. supra
 - JF wil tonen dat vrouwen metamorfoseerbaar zijn
= via terreur tot persoonlijke wreedheid komen
paradigma = Els DC
 - je ziet haar veranderen, ogen, gezicht, lichaam = extase
 - goede acteur weet hoe zich in balans te houden voordat de stoppen doorslaan
maar je moet daar wel altijd mee oppassen: JF
- Els DC over hun verhouding (Janus 2002)
 - pijn van Els DC
 - “door zo diep te gaan in de pijn in het werkelijke leven, krijgt de pijn op scène een brede waaier van uitdrukkingen waar zelfs geen woorden voor bestaan. als je die pijn (uit je leven) op de juiste manier (op scène) gebruikt, dan wordt dat je talent, je genot – en niet je zwakheid. Dat is door die stenen muur kunnen gaan (op scène), dankzij die wonden omdat je die muur (in je leven) al zoveel keer getrotseerd hebt”
 - eigen pijn gebruiken om pijn van de ander vorm te geven
 - Els DC als vrouw
 - kunstenaar speelt god → herschept vrouw
 - bazige Lilith (wil altijd on top) → Adam niet content mee → makke Eva
 - kunstenaar vindt ideale vrouw uit (beter dan Eva)
↔ Els DC = oervrouw = heks & nymfomane
 - ziet zichzelf niet als model
(contour, geïdealiseerd – cf. moeder: eigen kind schoon kind)
maar wel als muze (inner being, niet geïdealiseerd??)
 - vaak in termen van ‘moeder’ – wat ze niet is?
 - versmelting Els DC en JF
Duchamp (JF!) geloofde in liefde ... met zijn zus (Els DC!) – maar die wou niet wel gelukt tussen Els DC en JF: ‘wij’ = versmelting (in performing arts)
 - alles is echt: voelen, breken, slaan
 - wat JF regisseert versmelt (wordt één) met wie ik ben
 - versmelten kunstenaar-model = pijnlijk
→ kunstenaar kan weigeren om in het model te komen (uit schrik voor die pijn)
→ dan roep ik tot kunstenaar: “gij zijt mijn beste toeschouwer (voor haar leven?) – schrik niet terug voor mijn pijn, jij bent immers de kunstenaar !!” (als jij dat niet aankan, hoe moet ik dat dan aankunnen)
 - fantasie: elkaar proberen terug te plakken naar elkaars voorbeeld

- **de roes van de pijn (pijn door herhaling) geeft vrouw wel lichaam = Lichaam in Alle Staten**
As long as the world needs a warrior's soul 2000
 - apotheose van warriors of beauty – het lichaam
 - muziek
 - object zijn (depressie)
 - Billie Holliday – strange fruit
 - Léo Ferré – le chien
 - verzet (manie)
 - John Cale – sabotage live
 - Rage against the Machine – Killing in the name ...
 - pop ↔ warrior
cf. geboorte van pop uit mens en mens uit pop
 - poppen
 - repetitie: elke acteur met eigen pop
daarmee oefeningen: 'protest tegen pop worden', 'pop worden en leren als een pop'
 - begin: levensgrote ken en barbie poppen
daartussen ontwakend koppel wordt gevraagd "did you do IT?"
 - poppen in lucht gegooid – val pop door dansers geïmiteerd
poppen gedesarticuleerd (Bellmer)
 - Warriors of Beauty = Krijgers van Het Vloeibaar Lichaam
 - oa Els DC en Lisbeth G
 - warrior
 - kleine instinctieve krijger = opstand van het lichaam, zonder enige heroïek
Lichaam in Alle Staten (cf PPaK – echte Fabre-titel!!)
 - dansers rukken op in linies (in the face!) – maar op spekgladde smerige vloer
 - paradigma warrior = Patton
we come back again and again until we learn whatever it is we're meant to learn.
I'll be back ... as long as the world needs a warrior's soul
 - warrior = douleur d'exister
 - douleur d'exister = reïncarnatie tot men zijn roeping heeft vervuld
 - JF: warrior moet uiteindelijk wel transformeren
 - van geharnast en gedisciplineerd: man van staal ...
 - ... naar vrijelijk vloeiend bloed: vrouw die één en al bloed is ...
 - Dé warrior = vrouw – vrouwen meer warrior voor JF
 - in dit stuk, voor onze cultuur: Ulrik Meinhof die gek wordt in haar kraakwitte cel
(tekst Dario Fo – "Io, Ulrike, grido" = Ik, Ulrike, schreeuw het uit) tegen tirannie
hygiëne – aangebracht door een actrice
 - voor regisseur JF: Els DC
Els DC maakt daar zelf moeder van, staat dicht bij natuur en daardoor meer
krijger (niet bedoeling JF?) – zelf geen moeder!?
 - vloeibare binnenkant lichaam ...
... naar buiten aan gebracht – binnenste buiten kering (maar zonder sneden!!)
(cf. Dedisneyfication van Paul McCarthy)
 - Els DC wordt zwarte vrouw
 - choco = stront? / ketchup = bloed / braaksel / pis??
 - boter = ??
boter in mond: vast → vloeibaar (en zelfs glijmiddel)
walging overwinnen?? neuken met boter in de mond!!

- **vloeien van het bloed (+ tranen) geeft vrouw wel lichaam = Vloeibaar Lichaam**
cf. blood, sweat and tears
cf. liquid society Baumann vanaf 2000!! (hypermoderniteit)
- **Je suis sang 2001**
 - van middeleeuws lichaam naar spiritueel lichaam
 - ME lichaam = huid/vlees/skelet (droog en bleek van buiten / vochtig en kleurrijk van binnen)
insectachtig=geharnast lichaam – automaton
 - skelet = cultus van de stilstand, verkalking (insect!!) die we in ons meedragen JF – dood
 - vlees = cultus van beweging – levend, lillend
skelet= innerlijke verkalking ↔ vlees = extern leven
 - spiritueel lichaam = volledig vloeibaar lichaam / lichaam alleen uit bloed bestaand (Je suis sang) – “je suis sang”, ik ben een en al bloed
 - einde: bloed overspoelt hele scene – vanuit spleten in decor (stalen tafels)
 - bloedlichaam = vervrouwelijking!!! leegbloeden=menstrueren zoals vrouw – vanuit performances!
soort bloedproef om te bewijzen dat men vrouw is (only women bleed – Alice Cooper)
 - transformatie door incisies (foltering inquisitie) ?!
 - teksten
 - litanies/mantra's van Hildegard von Bingen
tekst lezen!! ook ivm “ik ben bloed” = “ik ben vrouw”
 - rekwisieten
 - metaal
 - metalen operatietafels vormen scène in scène (voor muur paleis, 's nachts buiten)
 - vol metalen instrumenten
 - muziek
 - metalig geluid bij (wall of sound van Glenn Branca)
 - dansers begonnen met improvisatie rond SintSebastiaan
 - met Els DC

- **Ik ben tranen**
 - **the crying body 2004**
 - “waarom wenen als wenen niet helpt?”
“omdat het niet helpt” (cf. Deconinck troost van poëzie)
zweet/pis/speeksel/sperma/urine ipv bloed
 - rekwisieten
projectie close-up Els DC tussen wenen/lachen
 - personages
 - zwarte tranenverzamelaarster
 - witte Els DC prikt met stok in wolken en het begint te stortregenen
 - oude bevende man met fiets
op einde wordt zijn verhaal onthuld en geeft hij alle wenenden een naambordje met hoe ze wenen
 - met Els DC
 - **Histoire des larmes 2005**
 - vanuit RBarthes – wie schrijft ons een geschiedenis van de tranen?
 - tranen ipv bloed
maar zelfde benadering – gat prikken (incisie) en ze komen!!
 - rekwisieten
 - ladder als voornaamste
 - als glas gestolde tranen (waarop actrices rusten)
 - personages
 - ridder van de wanhoop
vecht idealistisch tegen droogte / trots op zijn zweet, tranen, pis
 - hond
pist cynisch tegen benen machthebbers (cf GBenn: ziet de honden ze schijten en ze bijten)
 - rots
getransformeerde Niobe = wenende moeders, versteende smart!!
 - sleutelscènes
 - begin: lange huilscène
 - einde: wolkbreuk doordat Els DC met stok in hemel prikt (goden wenen uiteindelijk mee, nadat ze zich eerst een breuk gelachen hadden)
 - met Els DC

TAAL / STEM

- **Prometheus' Landschaft**
 - **Prometheus' Landschaft I 1988**
 - spreken wordt louter fysiek JF
taal uitgemergeld = stotterende koorzangen – alsof elk woord wonde is JF
 - blauwgebict universum
 - **Prometheus – Landscape II 2011**
 - tekst Jeroen Olyslaegers vanuit Aischylos
 - cf. American Prayer van Jim Morrison JF
stroom vervloekingen en verwensingen
 - we need heroes now (anti-psychoanalyse?? zegt JF niet zelf, wel Luc Van den Dries)
ingaaand tegen het doven van het vuur
 - scènes
 - Prometheus hangt op scène
 - aansteken vuur via vagina
- **monologen**
voor Dirk Rooffthoof
- **De Keizer van het Verlies 1994**
 - clown probeert engel te worden
 - tussen radicaliteit en clowneske
- **De Koning van het Plagiaat 2005**
 - beschuldigd van plagiaat tov Leonard Nolens (“Fabre is de koning van het plagiaat”)
 - engel (in chirurgenpak) probeert mens (babbelende aap of acteur) te worden ...
... door mensen te imiteren, alles over te nemen
 - in labo met soort versteende hersenen (= mens) die hij bij zichzelf wil inplanten
op het einde regent het stenen breinen
- **De Dienaar van de Schoonheid 2009**
 - mens probeert poppenspeler te worden
met onzichtbare draden – die geen afdrukken nalaat , lichaamloos worden
 - leidt tot bulderlach

DOOD

- **Angel of death 2003**

- tekst uit 1996: monoloog voor man, vrouw of hermafrodit
- dood versus leven
2 personages – in verschillende gradaties van afwezigheid – ogv hun gedeeld ‘bleek vlees’ (middeleeuwse buitenkant lijf)
 - schetebleke danser William Forsyth op video
 - kunstenaar-engel J
 - vanuit het hart = ongeduld (met plezier én ernst)
 - doet denken aan schetebleke Andy Warhol + schilderij Van Eyck
 - live danseres in midden (in the flesh) – ook schetebleke lichaam Ivana Jozic??
 - interviewer-duivel JF
 - vanuit de lever = koleriek (maar ook zacht en engelachtig)
 - gebaren als bijtende kaken

- **dood ouders**

- **Requiem für eine Metamorphose 2007**

- dodenmis
- opgedragen aan zijn ouders – verhouding tot ouders (interview)
overlijden ouders 1 ½ jaar voordien
dood is de moeder van de schoonheid, en de vader van de metamorfose
- personages
 - vlinder
 - ziel die lichaam verlaat
 - kunstenaar
 - lach als remedie tegen de dood – tot de lach pijn begint te doen
 - alle beroepsmatige dienaars van de dood oa beul en palliatiefzorger
leren waarderen na dood ouders
 - alle wegstervende stemmen van stervenden (oa 9/11 opnames)
- rekwisieten
 - zee van bloemen (cf. begrafenis vader)
- de Kunstenaar en de Dood
I consume death, I theatricise death
 - beschouwt zichzelf als ‘dood’ (sociaal
ik leef voor mijn werk, ik adem door mijn werk
installatie “ik spuwt op mijn graf” (graf tussen die van andere kunstenaars) / “als worm”
plastisch werk & installaties zijn vaak grafmonumenten??
 - beschouwt zichzelf als ‘stervend’
zelfportretten = kijken naar eigen verval

- **attends, attends, attends (pour mon père) 2014**

- inspiratie
 - vanuit étant donnés??
 - een van zijn dansers nl Cédric Charron (dood van diens vader??)
- zoon schrijft brief aan vader waarin hij vraagt om geduld te hebben, om zich te openen voor de tijd van de zoon, om zich terug te trekken in zijn zoon en zich klaar te maken voor de dood
zoon = passeur van de Styx

- eigen dood
I am a mistake 2007
 - onmiddellijk na dood ouders??
 - tekst JF
monoloog van roker (mantra's / litanieën)
 - ik bekommer me niet om wat hoort, en zo steven ik af om zelfvernietiging
trouw aan het genot dat me tracht te doden
 - roken brengt poëzie
(ik: ik ben van gerookt glas)
 - danseressen (= moeder??) roken constant op scène
 - muziek – waar tekst vrij doorheen klinkt, als spreekgezang

GESAMTKUNSTWERK

- **opera**
 - **trilogie Helena Troubleyn**
= moederopera – hele wereld vanuit moeder
 - **Das Glas im Kopf wird vom Glas 1990**
 - biografische achtergrond:
 - moeder=adelaar neerhalen ... met pijl van eigen pluimen = Els DC
 - en uiteindelijk blijft enkel de schitterende Boy JF zelve over
 - **2de?**
 - **3de?**
 - **Wagner**
= vaderopera – hele wereld vanuit vader
 - **Tannhäuser 2004**
 - Gesamtkunstwerk – theaterdenker: symbiose klank/tekst/beeld/actie
 - rekwisieten
 - patronen cirkel (cyclus leven/dood) en rechthoek (leger/regeling)
 - personages
 - vrouw
 - 3 vrouwelijke archetypes – maar wel Maria toegevoegd: bijzonderste vrouw in geschiedenis van vrouwbeeld JF
 - 8 zwangere vrouwen op scène – met projectie van echografie
 - pelgrims = clowns = pijnlijke grimas
 - lichamen
 - als bewegende sculpturen
 - alsof ze op wandtapijt staan, tegen de muren (= hiërogliefen)
 - **Tragedy of a friendship 2013**
 - tekst SHertmans
 - vriendschap Nietzsche- Wagner
 - op basis van 13 opera's van Wagner – elke scène bij JF beantwoordt aan 1 opera
 - ondertussen re-enactment van baanbrekende stukken uit jaren '80 (Theater zoals te verwachten / Macht der Theaterlijke dwaasheden)
 - rekwisieten/decor
 - projectie historische uitvoeringen Wagner
 - zilverpapierpoppetjes (cf. Blade Runner)
 - glazen stolpen met etherische beelden
 - scènes
 - lange verkrachting
 - brandende kaarsen tegen acteurs
 - Nietzsche's kruiperigheid tov Wagner
gevoel grond onder de voeten te verliezen en te moeten meezwemmen op zijn stroom
 - Fabre's belangstelling voor Wagner altijd al: breekt met less is more namen met zelfde structuur in het Ubw: fAbrE = wAgnEr
 - tussen Wonne=verrukking (gesublimeerde libido) en Erlösung (ascese)
 - **Mount Olympus (To Glorify The Cult Of Tragedy) 2015**

- **Mount Olympus (To Glorify The Cult Of Tragedy) 2015**
 - magnum opus – summa
 - alle acteurs/performers waarmee JF heeft gewerkt – verzameld rond Els DC
30 performers uit 4 generaties
 - alle goden verenigd
 - 24 u = 1 dag / 1 nacht
 - jenseits van de tragedie? pre-tragisch?
 - tekst Fabre & Olyslaegers
 - niet tragische goden = primaire materie, lichamen
 - pre-tragisch – nog geen conflicten tussen ‘individuën’
de bok zelf ipv het lied van de bok – pulsion, drift
 - post-oedipale (jenseits van oedipale tragedie) – niet door PA geïnterpreteerd (Luc Van den Dries!!)
 - geen tragedie meer → idealisering (glorify) cultus van de tragedie
 - ontstaan tragedie
 - naam
2 delen
 - zeker deel: ‘lied’
 - onzeker deel
 - ‘bok’
tragedie = lied bok=sater (ter ere van Dionysos)
 - tragedie ontstaan vanuit zang door bokken
 - prijs voor beste tragedie was een bok
 - lied voor de geofferde bok
 - ‘puber’
stemverandering: zangers waren pubers die stem veranderde
 - ‘gerst’
oogstlied van gerste(geitevoer) voor bier
 - in elk geval: tragedie komt uit saterspel
uit koor van saters maakte zich acteur (= hij die op dat koor antwoordt) los
 - Dionysische feesten: fallische bokken=saters in de tragedie

- Dionysische feesten: fallische bokken=saters in de tragedie
Dionysos = god van de wijn – plant overal waar hij passeert zijn wijnstok
– en iedereen drinkt mee, beroest zich, wordt enthousiast
- officiële Dionysische feesten: fallische bokken in de tragedie
bij entree Dionysos in Athene (god van de wijn)
enkel toegankelijk voor mannen
 - wat is sater? sater = genot (fallisch?)
tegengesteld aan Atheense mannenideaal
 - erectie (ipv kleine ingebonden penis)
 - cf. paard (Grieken) ≠ cf. bok (Rome) – bespringt alle vrouwen (ipv homofiele sublimering)
 - breekt ook binnen in symposia (mannen onderen filosoferend en drinkend)
cf. Alcibiades
 - sater in sequens waarin tragedie is ingebed
enkel voor mannen (geen vrouwen!!)
sater = metgezel van Dionysos, die op elk moment aanwezig is
 - processie met Dionysos (sater = nar)
 - processie met fallus (sater = drager)
 - toneelspel – enkel voor mannelijk publiek
klassieke codificatie van Aischylos
 - reeks van 3 tragedies (in 1 dag opgevoerd)
sparagamos (= uiteenrijten) door vrees en medelijden met de held
catharsis (= zuivering) van vrees en medelijden met de held
 - daarna het oorspronkelijke saterspel (als tegengewicht) over hetzelfde thema
lachen met stomme sater die lied zingt
tragedie = lied van de sater=bok (etymologie)??
- in de marge van de mannelijke Dionysische feesten:
vrouwelijke bacchanten=maenaden in de bergen
bij passage Dionysos in Delphi
 - de bergen in, halfnaakt in vossenhuizen, met tyrosstaf
levend verscheuren (sparagamos!!) en opeten stier/geit (Dionysos) → bezeten door Dionysos
(cf. Totem, maar met ander gevolg!!)
 - oorspronkelijk als straf omdat ze weerstonden aan Dionysos
 - geregelde institutie
steden die dat feest wilden invoeren, moesten bacchante-specialistes laten overkomen
na zijn tocht (waarin hij de fallusdragers en de vrouwen op sleeptouw nam) mag Dionysos de Olympos binnen als een god (was maar halfgod)

bespreking Mount Olympus

- **verschijning genot in herhaling**
- **meest Reële = slapen op scène**
- slapen is meer R dan al dat bloed en vlees en organen, en zelfs dan fisting (men vraagt zich meteen af "kan dat echt, wat is de truc?"
slapen is zeker echt
heeft te maken met Fabre's slapeloosheid – kan enkel slapen op scène (cf. met Els DC voor het eerst geslapen ... op scène)

INCLASSABLES?

der Palast um 4 Uhr Morgens 1989

- blauwgebicte kamer om 4u 's ochtends – met tekeningen die zichtbaar werden en begonnen terug te kijken – tot feller licht alles uiteen deed vallen (cf. 24u film kasteel Tivoli, met lichtevolutie)

Parrots and guinea pigs 2002

- parrot cf probeert papegaai te trainen om titel voorstelling te herhalen en moet tot besluit komen “ik ben de papegaai die alles herhaalt
guinea pig = proefkonijn
dus allebei meest menselijke dieren – allebei ‘symbool van herhaling’ (JF)
- vergelijkt parlement der instincten (dier) met circus der emoties (mens)
- met Els DC

orgy of tolerance 2009

- na de financiële crisis – maatschappijkritisch/politiek
- absurdistisch à la Monty Python
- op sofa voor tv

drugs kept me alive 2012

- Antony Rizzi
- monoloog & performance (dans)
- hoe dichterbij de dood hoe meer pillen
pulserend